

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE IV A ROK SZKOLNY 2020/2021

IV. TREŚCI NAUCZANIA WRAZ Z OPISEM ZAŁOŻONYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIA

Treści w podstawie programowej zostały zapisane językiem wymagań. Poniższe informacje uwzględniają wszystkie zapisy z podstawy. Zapisy z podstawy zostały uszczegółowione tak, by można było jednoznacznie i precyzyjnie zdiagnozować postępy uczniów na koniec etapu edukacyjnego. Stąd podział przewidywanych osiągnięć ucznia na sześć części:

1. Czytanie i analizowanie tekstów kultury.
2. Interpretowanie i wartościowanie.
3. Mówienie i pisanie.
4. Świadomość językowa.
5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.
6. Samokształcenie i docieranie do informacji.

Szczegółowe osiągnięcia

Uczeń:

I.1.1) *sprawnie czyta teksty głośno i cicho*

- odczytuje różne teksty kultury, w tym kształtujące postawy patriotyczne i obywatelskie:
 - a) teksty literackie, między innymi: baśnie, legendy, mity, powieści, opowiadania, utwory poetyckie
 - b) teksty użytkowe, między innymi: zaproszenia, zawiadomienia, instrukcje, przepisy, ogłoszenia, listy, notatki
 - c) teksty informacyjne (popularnonaukowe i publicystyczne), na przykład artykuły w czasopismach
 - d) dzieła sztuki i teksty kultury o charakterze rozrywkowym, na przykład: przedstawienia teatralne, słuchowiska radiowe, filmy, komiksy, obrazy, rzeźby, grafiki

III.1.9) *czytając głośno, wyraziście, przekazuje intencję tekstu, właściwie akcentuje wyrazy, wprowadza pauzę, stosuje odpowiednią intonację*

- czyta płynnie i wyraźnie – zgodnie ze strukturą zdaniową oraz z uwzględnieniem znaków przestankowych, właściwego tempa i rytmu
- czyta tekst głośno w sposób ułatwiający jego zrozumienie, z zachowaniem akcentów logicznych
- odczytuje tekst, zwracając uwagę na znajdujące się w nim odsyłacze
- czyta z ekspresją emocjonalną
- odczytuje tekst z podziałem na role, starając się oddać charakter postaci
- doskonali technikę czytania
- czyta ze zrozumieniem różne teksty literackie i inne o charakterze informacyjnym (popularnonaukowym i publicystycznym)

I.3.5) *rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała),*

- rozumie pojęcia (bez konieczności definiowania) typu: *gest, mimika barwa głosu*
- rozumie intencję wypowiedzi oraz daje temu wyraz gestem i mimiką
- stosuje na co dzień komunikaty niewerbalne

I.1.2) *określa temat i główną myśl tekstu*

- określa myśl przewodnią utworu
- potrafi ustalić wzajemną zależność wydarzeń, wskazać wydarzenia istotne dla przebiegu akcji
- wskazuje motywy występujące w baśniach

I.1.3) *identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza)*

- wskazuje w tekście narratora
- wskazuje wyrazy ujawniające osobę mówiącą w utworze
- odróżnia nadawcę od odbiorcy
- odróżnia osobę mówiącą (np. narratora w powieści, podmiot liryczny w wierszu) od autora tekstu

I.1.4) *identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy*

- odróżnia tekst literacki od nieliterackiego
- wskazuje wyznaczniki tekstu informacyjnego, literackiego i reklamowego
- prezentuje ulubione czasopisma
- odróżnia reklamę od informacji
- dostrzega w reklamie pomysły, rolę muzyki, obrazu
- porównuje środki oddziaływania reklamy prasowej, radiowej i telewizyjnej
- świadomie i krytycznie odbiera teksty reklamowe
- dostrzega sposoby oddziaływania autorów reklam na odbiorców
- wyraża opinię o reklamie
- tworzy własną reklamę

I.1.5) *rozpoznaje formy gatunkowe (zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie, instrukcję, w tym przepis)*

- odczytuje formy użytkowe (zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, list oficjalny) ze zrozumieniem ich celu (intencji)
- odróżnia życzenia od gratulacji
- dostrzega typowy dla form użytkowych sposób zapisu
- dostrzega ważność stałych elementów tekstu użytkowego (np. data, nagłówek, podpis)

I.1.6) *odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych*

- czyta tekst selektywnie, dostrzegając ważne treści
- zwięźle przedstawia najważniejsze treści utworu
- wskazuje bohaterów głównych i postaci drugoplanowe

I.1.7) *wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte)*

- odpowiada na podstawowe pytania do tekstu dotyczące świata przedstawionego
- wskazuje w tekście określone fragmenty (cytaty) stanowiące odpowiedź na konkretne pytania związane z utworem
- odczytuje dosłowny i ukryty sens wysłuchanego, obejrzanego i przeczytanego tekstu

I.1.8) *rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi*

- rozumie związki frazeologiczne
- rozumie znaczenie prostych symboli i alegorii, np. w bajkach
- wyjaśnia znaczenie przysłów

I.1.9) *wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście (w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz)*

- samodzielnie wyciąga wnioski z przeczytanych tekstów
- odróżnia informacje prawdziwe od nieprawdziwych

I.1.10) *dostrzega relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity)*

- rozumie celowość stosowania tytułu i akapitów w tekście pisanym
- dostrzega trójdzielną kompozycję utworu
- wyjaśnia tytuł utworu
- nadaje tekstowi nowy tytuł zgodny z sensem utworu

II.1.1) *nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje)*

- nazywa własne uczucia, doznania, wrażenia
- wyraża emocje towarzyszące więziom koleżeńskim, przyjacielskim, rodzinnym
- wyraża opinię po przeczytaniu utworu, obejrzeniu przedstawienia, filmu czy obrazu

II.1.2) *konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami*

- nazywa uczucia bohaterów
- porównuje własne doświadczenia życiowe z sytuacją postaci literackich

II.1.3) *wyraża swój stosunek do postaci*

- wykorzystuje w wypowiedzi wyrazy nazywające cechy charakteru, usposobienia, umysłu
- posługuje się słownictwem wyrażającym ocenę
- stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie
- wyraża własny sąd o postawach i zachowaniach bohaterów

- uzasadnia swój sąd o postaci odpowiednim odwołaniem do tekstu (wypowiedź narratora lub innego bohatera)
- posługuje się zwrotami związanymi z wyrażaniem własnego zdania (*moim zdaniem, uważam, myślę, sądzę*)
- oceniając innych, stara się zachować obiektywizm
- formułuje sądy ze świadomością odpowiedzialności za słowo

II.2.1) *dostrzega swoistość artystyczną dzieła*

- redaguje opis dzieła sztuki (obrazu, rzeźby, pomnika)
- odróżnia poezję od prozy, tekst literacki od innego tekstu kultury
- rozpoznaje cechy charakterystyczne tekstu literackiego, użytkowego, popularnonaukowego, filmu, przedstawienia teatralnego, komiksu, dzieła plastycznego, audycji radiowej i telewizyjnej
- porównuje środki charakterystyczne dla utworu literackiego z tworzywem filmu (obraz, dźwięk, słowo) oraz słuchowiska radiowego (słowo, dźwięk)
- tworzy przedstawienia teatralne
- dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. rysuje ilustracje do wybranych utworów, wybiera muzykę adekwatną do nastroju utworu, układa tekst opowiadania inspirowany treścią danego dzieła malarskiego

II.2.2) *odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości*

- odróżnia świat przedstawiony od świata rzeczywistego
- dostrzega różnicę między zmyśleniem literackim a zmyśleniem w świecie rzeczywistym
- rozumie pojęcie *fikcja literacka*

II.2.3) *odróżnia realizm od fantastyki*

- wskazuje w tekście postaci i wydarzenia fantastyczne

II.2.4) *rozpoznaje w tekście literackim: porównanie, przenośnię, epitet, wyraz*

- odnajduje w wierszu podstawowe środki poetyckie i określa ich podstawowe funkcje
- dostrzega odrębność języka poetyckiego

KRYTERIA OCEN Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE IV a

I. OCENA CELUJĄCA

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiedza znacznie wykracza poza obowiązujący program nauczania.

Twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.

Proponuje rozwiązania wykraczające poza materiał programowy.

Wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne.

Nie powiela cudzych pomysłów i poglądów.

Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach literackich i teatralnych w szkole i poza szkołą.

Podejmuje działalność literacką lub kulturalną i prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny (np. udział w akademiach, współpraca z gazetką szkolną, udział w imprezach artystycznych, itp.).

Posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia językowego oraz nauki o języku, przewidywane w programie nauczania w klasie IV.

II. OCENA BARDZO DOBRA

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości określony programem nauczania dla klasy IV.

Wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym.

Doskonale potrafi posługiwać się poznanymi w klasie IV formami wypowiedzi (opowiadanie, opis wyglądu przedmiotu i postaci, sprawozdanie z wycieczki, dialog, list do najbliższych).

Samodzielnie sporządza plan odtwórczy lektury i kompozycyjny własnej wypowiedzi.

Radzi sobie z układem graficznym wypowiedzi pisemnej – akapity.

Wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu.

Potrafi nazwać niektóre stany psychiczne i ich przejawy.

Ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie posługuje się nim.
Samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym.
Analizuje utwór poetycki, wskazując epitety, porównania, wersy, rymy, osobę mówiącą w wierszu.
Bierze czynny udział w lekcji.
Płynnie czyta nowy tekst.
Rozróżnia biegle poznane w klasie IV części mowy.
Wskazuje różnice między osobową a nieosobową (bezokoliczniki) formą czasownika.
Poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu.
Rozróżnia czas przyszły złożony od czasu przeszłego prostego.
Biegle odmienia rzeczowniki przez przypadki i [poprawnie stosuje w zdaniach, oddziela temat od końcówki.
Odmienia przymiotniki i zauważa zależność form przymiotnika od określanego rzeczownika.
Wyróżnia w zdaniu podmiot i orzeczenie.
Układa zdanie pojedyncze i złożone.
Potrafi zbudować zdanie z podanych związków wyrazowych.
Odróżnia głoskę od litery, spółgłoskę od samogłoski.
Określa spółgłoski.
Zna zasady akcentowania w języku polskim i poprawnie akcentuje.

III. OCENA DOBRA

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową oraz wybrane elementy przewidziane programem nauczania w klasie IV.
Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowego przestankowania.
Jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne.
W wypowiedziach próbuje oceniać zachowania bohaterów literackich oraz formułuje ogólne wnioski o utworach.
Poprawnie sporządza plan ramowy.
Potrafi posługiwać się słownikiem ortograficznym.
Potrafi wskazać w wierszu epitet, porównanie, rymy, wersy, strofy.
Rozróżnia części mowy poznane w klasie IV.
Poprawnie odmienia (stosuje w zdaniach) czasowniki i rzeczowniki.
Potrafi oddzielić temat od końcówki.
Poprawnie odmienia i stopniuje przymiotniki.
Umie wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie.
Rozpoznaje zdania pojedyncze i złożone.
Rozróżnia głoskę, literę, samogłoskę i spółgłoskę.
Określa spółgłoski.
Poprawnie dzieli wyrazy na sylaby.

IV. OCENA DOSTATECZNA

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania dla klasy IV na poziomie nie przekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej.
W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań.
Precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii.
Przy małej pomocy nauczyciela wypowiada się w szkolnych formach pisemnych.
Umie wymienić elementy świata przedstawionego.
Wskazuje epitety, porównania, wersy, strofy, rymy.
Odróżnia postacie i wydarzenia realistyczne od fantastycznych.
Tworzy bezokoliczniki od czasownika w formie osobowej i odwrotnie.
Odróżnia przymówek od innych części mowy.

Rozpoznaje rzeczownik w funkcji podmiotu i czasownik w roli orzeczenia.

Odmienia rzeczowniki przez przypadki.

Odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje.

Podane zdania dzieli na pojedyncze i złożone.

Rozróżnia głoski, litery.

Przy małej pomocy nauczyciela określa spółgłoski.

Dzieli wyrazy na sylaby.

V. OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności.

Technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu.

Błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości, pracy i wysiłku, jaki włożył uczeń w ich napisanie.

Przy pomocy nauczyciela rozróżnia części mowy i wskazuje w tekście przyimek.

Odmienia rzeczowniki przez przypadki.

Wskazuje podmiot i orzeczenie, odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy i rodzaje.

Wyróżnia głoski, litery i sylaby.

Zna podstawowe zasady ortograficzne.

VI. OCENA NIEDOSTATECZNA

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości z fleksji, składni, słownictwa, ortografii, w zakresie redagowania poznanych form wypowiedzi.

Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania.

Wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym.

W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych.

Nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.